

3 GEWENSTE KWALITEITEN; DE VISIE

3.1 Oudorperhout: een echte Noordhollandse polder

Het stadspark De Oudorperhout is een veelheid aan cultuurhistorische, ecologische, archeologische en landschappelijke facetten uit Noord-Holland, verzameld in een kleine polder, omgeven door de groeiende stad Alkmaar. De Oudorperhout kan dus omschreven worden als één van de echte Noord-Hollandse polders. Deze eigenschap is als het ware de kernkwaliteit van het park.

Bij het lezen van dit hoofdstuk vormt de los bijgevoegde visiekaart de basis. Deze kaart vormt de weerslag van dit hoofdstuk, vertaald naar de Oudorperhout. U vindt deze kaart achterin het rapport, los ingevoegd.

De 'eigen' kwaliteit van de Oudorperhout

De Oudorperhout heeft opvallend veel eigenschappen van het landschap en natuur in Noord-Holland en is daarmee een plek met een duidelijke eigen identiteit en een eigen karakter. De kwaliteit van de Oudorperhout wordt vooral bepaald door een boeiende mix van zowel ecologische, cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke componenten. Er zijn weinig plekken in Noord-Holland waar een dergelijke bonte verzameling in één kleine polder te vinden is. Oude watermolens, dwangburchten, riet, moeras, grazend vee en vooral veel water met 'open weide gebied'. En dit alles in een open, rustig poldergebied. Juist deze combinatie maakt het gebied recreatief zo aantrekkelijk en juist deze combinatie wordt door de gebruikers erg gewaardeerd. Alle aanwezige componenten vormen onderdelen of restanten van het Noord-Hollands Landschap door de eeuwen heen. De insluiting door de stad in de laatste decennia vormt het sluitstuk. Een stukje oud Noord-Hollands landschap wordt ingesloten door de moderne tijd. De Oudorperhout biedt een unieke kans om alle bijbehorende verhalen te vertellen in educatie en voorlichting en ook te laten zien. Over Floris de vijfde, over de Orchideeën, Weidevogels, watermolens, de Rietzanger, de Munnikenweg en ga zo maar door.

De onderscheidende kwaliteit

Bovenstaande kwaliteit wordt versterkt door het contrast met de stedelijke omgeving en het feit dat Oudorperhout van alle parken en groenplekken in de gemeente Alkmaar het enige 'polderpark' is. Dit is 'de onderscheidende kwaliteit' van de Oudorperhout ten opzichte van de andere parken. Juist het duurzaam behoud en verder versterken van het specifieke karakter van de Oudorperhout zal bijdragen aan de onderscheidende belevingswaarden van dit park. Belangrijke aspecten daarbij zijn de openheid, herkenbaar maken van de cultuurhistorische verkaveling en het ontwikkelen van bij het oude polderlandschap behorende natuur, het verschil in abiotiek, de ontstaansgeschiedenis en gebruik door de mens.

NATUURSTREEFTBEELDEN Oevers

Streefbeelden: vegetaties gerelateerd aan het Dotterverbond, Moerasspireaverbond, de Riet-klasse en het verbond der Grote zeggen

Bodem en water: zoet water. Afhankelijk van het zoutgehalte en de voedselrijkdom van het water zullen de soorten zich ontwikkelen.

Doelsoorten flora: Echte koekoeksbloem, Moerasspirea, Moerasvergeet-me-nietje, Rietorchis en Moeraswolfsmelk

Doelsoorten fauna: Groene kikker, Gewone pad, Libellen, Snoek, Rietgors, Watervleermuis.

REALISATIE

Enmalige inrichtingsmaatregelen:

De Oudorperhout is voor een groot deel beschooid. Om de oevervegetatie te ontwikkelen wordt de beschoeling op diverse plekken verwijderd. De oevers worden op deze plaatsen geherprofileerd (talud 1:5, 1:10). Waar begrazing plaatsvindt worden de oevers uitgerasterd.

Enkele sloten met slootoevers zullen verlanden t.b.v. de ontwikkeling van een soortenrijke oevervegetatie. Deze oevers worden geherprofileerd met een flauw talud 1:5. Tussen de oevers en het naastliggende grasland zal een gevarieerde, structuurrijke vegetatie ontstaan door de aanwezigheid van de gradient van vochtig naar nat.

Omvormingsbeheer: De hergeprofileerde oevers worden 1x per jaar gemaaid gedurende 3 jaar.

Regulier beheer: de oevers van de sloten worden 1x per jaar, 1x per twee jaar (sloottalud 1:5) of 1x per drie jaar (sloottalud 1:10) gemaaid. Het maaisel dat vrijkomt bij het schonen dient verwijderd te worden in plaats van op de kant te blijven liggen. Anders is de kans gering dat een soortenrijke oevervegetatie tot ontwikkeling komt.

De vegetatie in de verlandende sloten wordt jaarlijks gemaaid om opslag van houtige gewassen te voorkomen. Na 15 jaar worden de sloten uitgebaggerd. Een uitzondering geldt voor de sloot langs de Hoornse vaart. Omdat hier eventueel nog instroom van water plaatsvindt moet er nog voldoende doorvoer zijn. Deze wordt na 5 jaar uitgebaggerd. Door de verlandende sloten in verschillende jaren uit te baggeren (1e na 3 jaar, 2e na 6 jaar, enz.) komen verschillende verlandingsstadia naast elkaar voor.

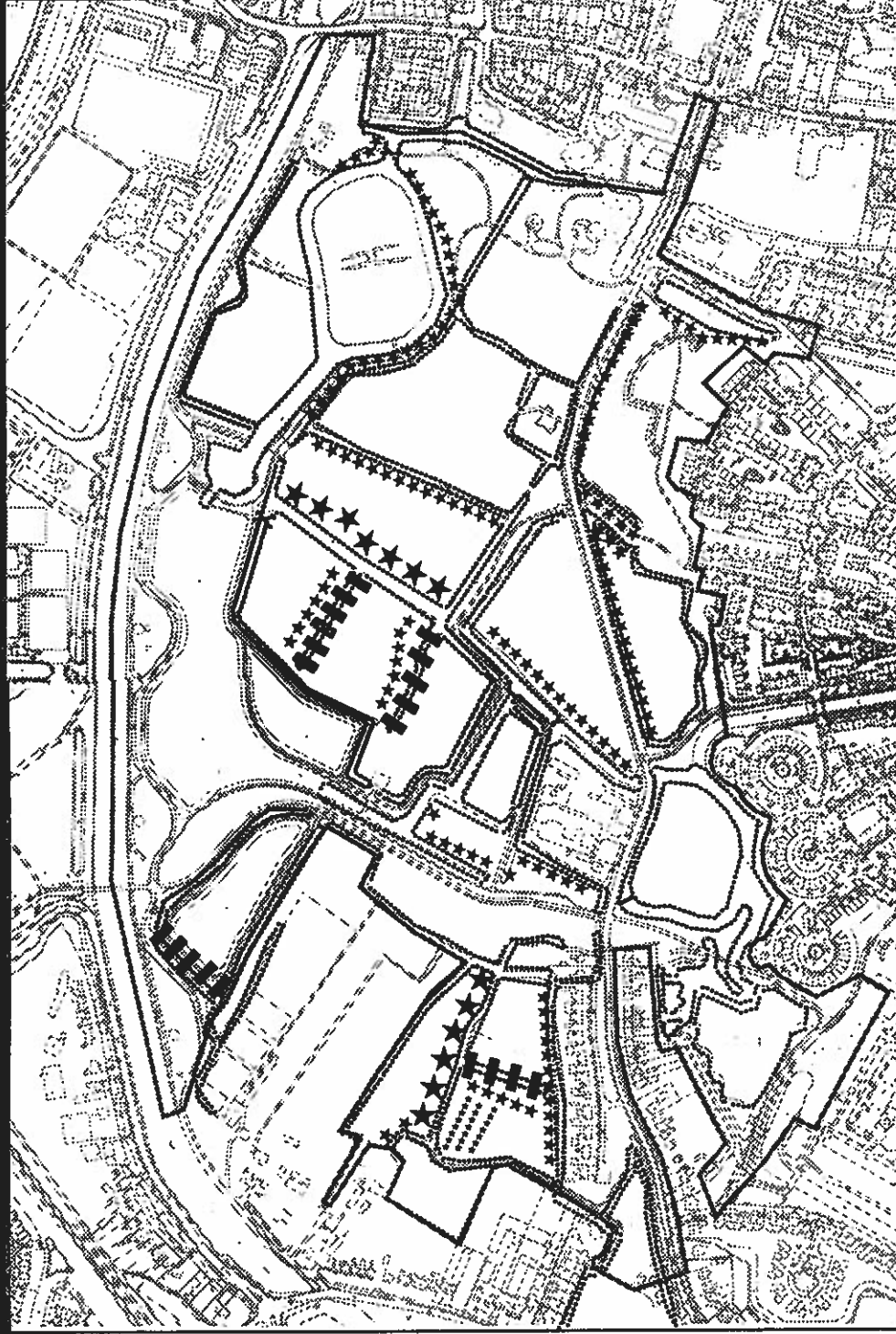
Adviesbureau voor landelijk gebied en stedelijk milieu

Nieuwland

Postbus 522 6700 AM Wageningen

telefoon 0317-467246 telefax 0317-467200

PLANGEBIED MET LEGENDA

Oevervegetatie

Verlandende sloten

Aanleg flauwe oevers 1:5

Aanleg flauwe taluds 1:10

Verbreden greppels talud 1:5

DOELSOORT: Echte koekoeksbloem

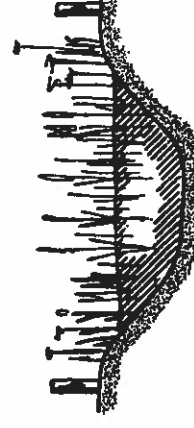
DOELSOORT: Gewone pad

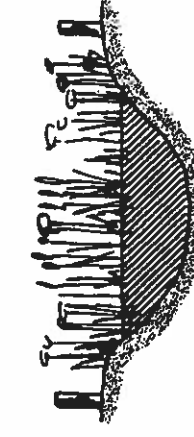
PRINCIPE VERLANDENDE SLOOT

BEGINNINGSITUATIE

NA ONGEVEER 6 JAAR

EINDSITUATIE BIJ MAAIEN

FASERING

Na het realiseren van de goede condities voor de water- en oevervegetaties wordt het grondwerk uitgevoerd. Al het grondwerk wordt in een keer aangepakt. Dus alle flauwe oevers (inclusief het verwijderen van de beschoeling), het afgraven van het grasland en het vergraven van de moerasstrook. Er wordt gestart op korte termijn. Wanneer het grondwerk te veel is voor een jaar krijgen alle taluds in het centrale peilgebied (zie natuurstreefbeeld 'water') voorrang.

Op de visie-, de herinrichting-, de omvormings- en de beheerkaart staat gedetailleerd aangegeven wat wanneer gaat gebeuren.

4 UITVOERINGSPROGRAMMA

In dit hoofdstuk zijn de streefbeelden, zoals gescheist in hoofdstuk 3, verder uitgewerkt tot maatregelen en projecten. Ook dit hoofdstuk is themagewijs opgebouwd. Echter er is bewust gekozen voor andere openvolging van thema's. De thema's natuur en landschap vormen de basis van voorliggend plan. Vandaar dat deze thema's zijn samengevoegd in paragraaf 4.2. Aan de hand van een aantal biotopen worden de benodigde maatregelen beschreven. De overige thema's worden in de daarop volgende paragrafen behandeld. Tot slot is een globale raming opgesteld voor zowel de herinrichting, het omvormingsbeheer als het periodieke beheer. Vooraf volgt, in paragraaf 4.1 een korte toelichting over herinrichting, omvormingsbeheer en periodiek beheer. Uitgebreidere informatie hierover is in het bijlagenrapport te vinden.

4.1 Herinrichting, omvormingsbeheer en periodiek beheer

Bij het realiseren en behouden van de voorgestelde streefbeelden zijn verschillende beheersvormen mogelijk te weten herinrichting, omvormingsbeheer en periodiek beheer.

Herinrichting

Herinrichting wordt toegepast wanneer het streefbeeld alleen bereikt kan worden door aanpassing van de uitgangssituatie (de milieumomstandigheden). Bodem en/of wateromstandigheden worden hiermee veranderd; bijvoorbeeld het aanleggen van een poel of het afgraven van de toplaag.

Herinrichting is de eerste stap richting een streefbeeld. Na herinrichting vindt meestal een omvormingsbeheer plaats. De herinrichtingskaart (zie achterin rapportage, los bijgevoegd) geeft de informatie waar welke maatregelen worden voorgesteld.

Omvormingsbeheer

Dit is een tijdelijk beheersvorm. Uitvoering is gewenst om het streefbeeld te benaderen. Omvormingsbeheer is vaak tijdelijk na herinrichting nodig. Tevens wordt omvormingsbeheer gebruikt om een goede uitgangssituatie te creëren; bijvoorbeeld een intensiever maai-beheer om grasland sneller te verschrallen. De Omvormingsbeheerskaart (zie achterin rapportage, los bijgevoegd) geeft de informatie waar welke maatregelen worden voorgesteld.

Periodiek beheer

Periodiek beheer is beheer dat zich herhaalt, jaarlijks of met een bepaalde cyclus (ook wel regelmatig of cyclisch beheer genoemd). Periodiek beheer is nodig om het streefbeeld gedurende langere

Inrichting					
Onderhoud					
Vochtige (soortenrijke) graslanden geteisterd aan het Dolder-verbond	verwijderen beschoefing, herprofiëren oevers (flauw talud), uitlaten vee	korte termijn, start	voor het groeiseizoen	stimuleren van microreëli, achteruit werken met de machine	
Moeraspriea-verbond	verwijderen beschoefing, herprofiëren oevers (flauw talud), uitlaten vee	korte termijn, start	voor het groeiseizoen	stimuleren van microreëli, achteruit werken met de machine	
Riet-klasse	verwijderen beschoefing, diepte water 0,2-2m, in stilstaand of zwak stromend water, steklen dempen	korte termijn, start	voor het groeiseizoen	stimuleren van microreëli, achteruit werken met de machine	
Verbond der Grote zeggen	verwijderen beschoefing, water rond maaiheid, alts aanwezig	korte termijn, start	voor het groeiseizoen	stimuleren van microreëli, achteruit werken met de machine	
Diverse vegetaties in een verlandende sloot	verwijderen beschoefing, herprofiëren oevers	korte termijn, start		stimuleren van microreëli, achteruit werken met de machine	
omvormingsbeheer					
Onderhoud					
Vochtige (soortenrijke) graslanden geteisterd aan het Dolder-verbond	1x per jaar maaien	3 jaar na herinrichting	september/oktober		
Moeraspriea-verbond	1x per jaar maaien	3 jaar na herinrichting	september/oktober		
Riet-klasse	1x per jaar maaien	3 jaar na herinrichting	september/oktober		
Verbond der Grote zeggen	1x per jaar maaien	3 jaar na herinrichting	september/oktober		
Diverse vegetaties in een verlandende sloot	1x per jaar maaien	3 jaar na herinrichting	september/oktober		
periodiek beheer					
Onderhoud					
Vochtige (soortenrijke) graslanden geteisterd aan het Dolder-verbond	maaien en afvoeren	jaarlijks	september/oktober	100	opmerkingen: maaijaar niet op oever deponeren
Moeraspriea-verbond	maaien en afvoeren	1x/2-3jr	september/oktober	33-50	maaijaar niet op oever deponeren
Riet-klasse	maaien en afvoeren	jaarlijks	september/oktober	100	maaijaar niet op oever deponeren
Verbond der Grote zeggen	maaien en afvoeren, 10 cm boven het waterniveau	1x/2-3jr	september/oktober	100	maaijaar niet op oever deponeren
	maaien en afvoeren, 5 cm onder het waterniveau	jaarlijks	september/oktober	100	maaijaar niet op oever deponeren
	maaien en afvoeren, maaien 5 cm onder het waterniveau	1x/2-3jr	september/oktober	33-50	

augustus 1998

NATUURSTREEFBEELDEN Graslanden

Streefbelden: soortenrijke graslanden gerelateerd aan Dotterbloemhooilanden, Kamgrasweiden, Glanshaverhooilanden en Engels-raaigrasweiden, ruigte/zoom

Bodem en water: soortenrijke graslanden gerelateerd aan Dotterbloemhooilanden komen alleen tot ontwikkeling onder voedselarme tot matig voedselrijke omstandigheden en vochtige omstandigheden. Onder de toplaag bestaat de ondergrond voor een groot deel klei. Hierdoor is het moeilijker voedselarme omstandigheden te creëren. Kamgrasweiden ontwikkelen bij extensieve beweiding. Glanshaverhooilanden bij droge omstandigheden en geen bemesting. Engels-Raaigrasweiden intensief bemest en droge omstandigheden. De ruigte/zoomvegetatie is meegenomen in het graslandbeheer.

Doelsoorten flora: Echte koekoeksbloem, Rietorchis, Moerasstruisgras. (Moerasrolklaver, Moerasstreekzaad, Grote ratelaar)

Doelsoorten fauna: Noordse woelmuis (graslanden gerelateerd aan Dotterbloemhooilanden), Hooibeestje, Grutto en Zwaartsprietdikkopje.

REALISATIE

Eenmalige inrichtingsmaatregelen: om de grond voldoende te verschralen voor de soortenrijke, vochtige graslanden gerelateerd aan de Dotterbloemhooilanden wordt de voedselrijke toplaag afgegraven en het water vastgehouden. Zolang de bodem onder water blijft staan zal het vrijkomen van voedingsstoffen beperkt zijn. Om niet op alle plaatsen de klei aan te boren wordt gevarieerd in het afgraven van de toplaag. De poelen worden in de weilanden uitgegraven (een op de plek van een oude pool) en uitgerasterd.

Omvormingsbeheer: De soortenrijke hooilanden gerelateerd aan de Dotterbloemhooilanden worden gedurende 2 jaar 3x per jaar gemaaid. Tevens worden de Kamgrasweiden en de Glanshaverhooilanden enkele jaren 3x gemaaid totdat het kruidenvegetatie genoeg is toegenomen. Daarna worden genoemde percelen nog een jaar 2x gemaaid. Het verschil met het reguliere beheer is dat het laatste jaar van het omvormingsbeheer vrij vroeg gemaaid wordt. Wanneer de grasvegetatie zich zo ontwikkeld heeft dat er een goede kruidentamenstelling is ontstaan, kan er later gemaaid worden.

Regulier beheer: Wanneer de Dotterbloemhooilanden voldoende verschrabd zijn wordt er twee keer gemaaid. De eerste maaibeurt valt in half juni/half juli, de tweede maaibeurt in september. De kamgrasweiden die niet beweiden worden, worden 2x gemaaid; half juni + september. De Kamgrasweiden met nabeweidings worden half juni-half juli gemaaid en vanaf augustus nabeweid. De grasmat heeft de tussenliggende tijd nodig om te herstellen. De vee-eenheid is 2 stuks per hectare bij 100 begrazingsdagen. De Glanshaverhooilanden worden 2x per jaar gemaaid. De Engels-raaigrasweiden worden (matig) intensief beheerd. Afhankelijk van de intensiteit van de begrazing worden deze soortenarm tot matig soortenrijk. Hier is geen aanvullend beheer nodig.

De ruigte-/zoomvegetatie ontstaat doordat er jaarlijks de helft van de vegetatie blijft staan en het andere deel gemaaid wordt. De ruigte/zoomvegetatie is meestal een onderdeel van de bosrand. Bij het maaien van de vegetatie (hooilandbeheer) blijft de vegetatie enkele dagen liggen (2-3). Daarna wordt het maaisel verzameld en afgevoerd. De poelen worden 1x in de 5 jaar gedeeltelijk uitgebaggerd.

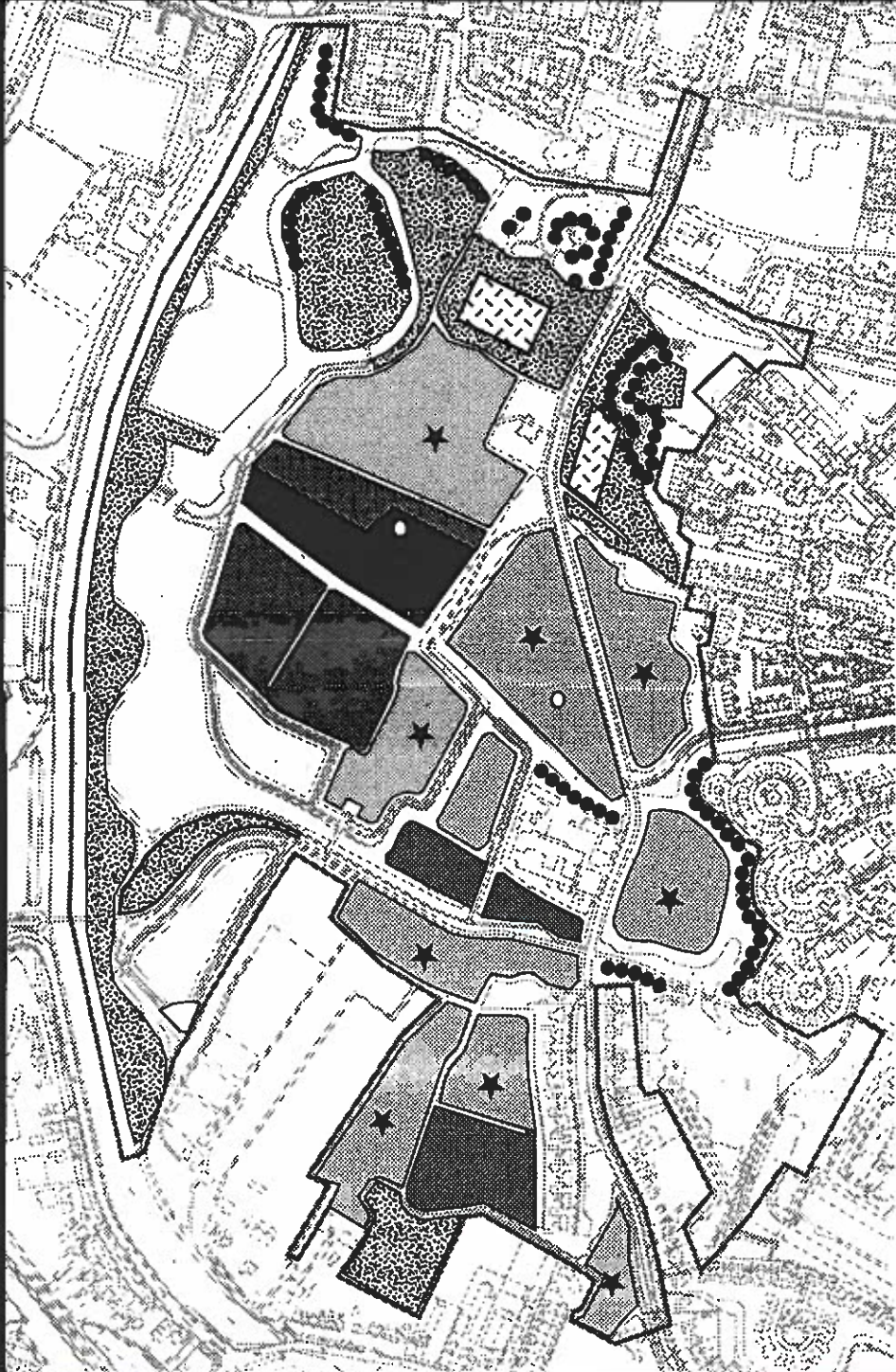
Adviesbureau voor landelijk gebied en stedelijk milieu

Mieuwland

Postbus 522 6700 AM Wageningen

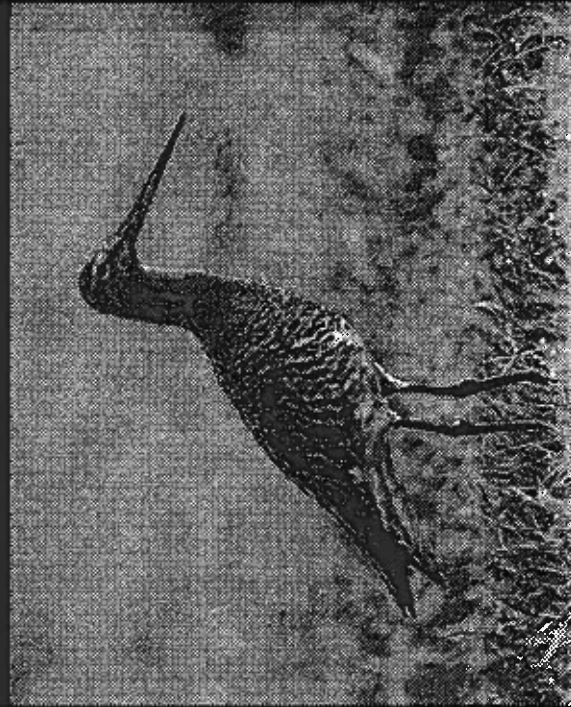
telefoon 0317-467246 telefax 0317-467200

PLANGEBIED MET LEGENDA

	Vochtige, soortenrijke Dotterbloemhooilanden		Hooilandbeheer met nabeweidings Oevers worden uitgerasterd		Zoom/ruigtevegetatie
	Vochtige, matig soortenrijke Kamgrasweiden		Intensieve begrazing Oevers worden uitgerasterd		Trapveld
	Glanshaverhooilanden		Peilgebied 1: vasthouden water		Poel (uitgerasterd)
	Engels raaigrasweiden				

DOELSOORT: Grutto

DOELSOORT: Grote ratelaar

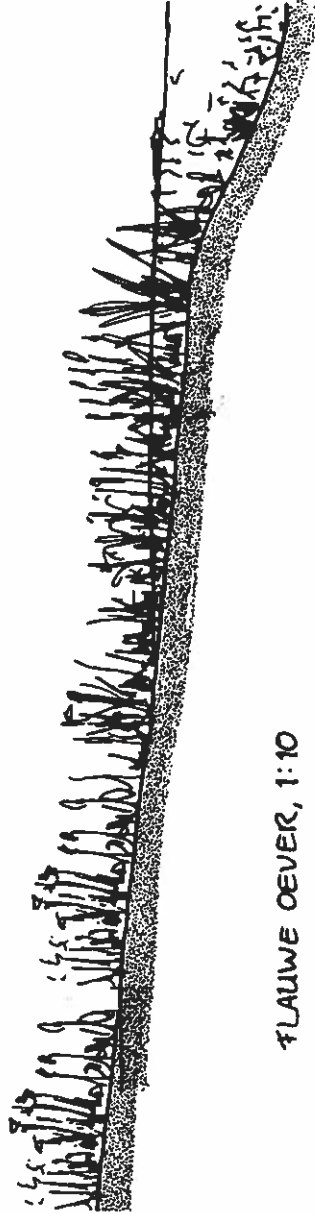

FASERING

Al het grondwerk wordt in een keer aangepakt. Dus alle flauwe oevers (inclusief het verwijderen van de beschoeling), het afgraven van het grasland en het vergraven van de moerasstrook. Ten behoeve van een goede vegetatieontwikkeling worden de flauwe taluds die naast begraasde weilanden liggen uitgerasterd. De maatregelen vinden plaats op korte termijn (start). Indien het grondwerk te veel is voor een jaar krijgt peilgebied 1 (zie natuurstreefbeeld 'water') voorrang.

Op de visie-, de herinrichting-, de omvormings- en de beheerkaart staat gedetailleerd aangegeven wat wanneer gaat gebeuren.

SOORTENRIJK VOCHTIG GRASLAND in combinatie met hergeprofileerde oever

FLAUWE OEVER, 1:10